

Sentyabr ayının 18-də Azərbaycan xalqının dahi oğlu, müsiqi mədəniyyətimizin korifeyi Üzeyir bəy Hacıbəyovun doğum günüdür. Ulu öndər Heydər Əliyevin sərəncamı ilə respublikamızda hər il 18 sentyabr Üzeyir müsiqi günü kimi qeyd olunur. Büyük bəstəkarın ad günü nün bayramı sayına kimi qeyd ediləməsi ənənəsinin əsasını maestro Niyazi qoymuşdur. Görkəmli bəstəkar və dirijor Niyazi Üzeyir bəyin vəfatından sonra hər il bu günü qeyd edəmiş.

XX əsr Azərbaycan milli müsiqisinin inkişafında böyük xidmətlər göstərən Üzeyir Hacıbəyov 66 ildir ki, haqq dünyasına qovuşub. Amma bu uzun iller ərzində onun unudulduğu, yaddan çıxdığı an belə olmayıb. Milli operanın banisi Üzeyir bəyin müsiqisi bu gün tekce Azərbaycanda deyil, dünyanın çox yerdə insanlar tərəfindən məhəbbətə qarışlarıdır. Ulu öndər Heydər Əliyevin ən çox sevdiyi bəstəkar da məhz Üzeyir bəy idi. O, bəstəkar, alim, yazıçı, ictimai və siyasi xadim kimi çoxşaxəli fəaliyyəti ilə yanaşı, bütün müsəlman Şərqində opera sənətinin banisi kimi məşhurdur. Onun fədakar əməyi sayəsində Azərbaycan milli opera sənətinin tarixi 1908-ci il yanvarın 18-də tə-

18 sentyabr – Üzeyir müsiqi günüdür

Üzeyir dünyası

maşaya qoyulan «Leyli və Məcnun» operası ilə başlandı. Operanın ilk dirijoru Əbdürəhim bəy Haqverdiyev, rejissor Hüseyin Ərəblinski olmuş, Məcnun rolunda Hüseynqulu Sarabski, Leyli rolunda isə aşbaz şagirdi Əbdürəhim Fərəcov çıxış etmişlər. İlk dəfə tamaşa Bakıda H. Z. Tağıyevin teatrında olmuşdur.

İlk operanın uğurlarından ruhlanan görkəmli sənətkar bir-birinin ardınca «Şeyx Sənan», «Rüstəm və Zöhrab», «Şah Abbas və Xurşidbanı», «Əslı və Kərəm», «Harun və Leyla» kimi milli operalar yazdı.

Üzeyir bəyin yaradıcılığında «Koroğlu» operası mühüm yer tutur və bu opera tekce Azərbaycan mədəniyyətində deyil, dünya operalarının sırasında əzəmətlə dayanan parlaq nümunələrdən biridir. «Ko-



roğlu»nın ilk tamaşaşı 1937-ci il aprelin 30-da olmuşdur. Bu elə bir dövr idı ki, Azərbaycanda repressiyalar qara çaynağını her tərəfə üzədəraq millətin ziyanını qopartmaqla məşğul idi. Baxmayaraq dahi sənətkar ilk qələm təcrübəsindən başlayaraq nadanlığın, işgəncənin, ölümün içindən gələcəyə

ümidi sabahlarla boyanırdı. Onu bu yoldan heç nə sapdırı bilmirdi. Bəzən də bu cəsarəti onu həqiqətən qara tufanların torundan xilas edirdi. «Koroğlu» operası Moskva tamaşaçılarını da məftun etmişdi. Üzeyir bəyin taleyi uğurlu getirmiş bu şah əsər keçmiş sovet respublikalarının opera və balet teatrlarında dəfələrlə göstərilmişdir. Büyük bəstəkar Stalin rejiminin ən ağır zamanında 1941-ci ildə onun adını daşıyan mükafata layiq görülmüşdür.

Şərqdə ilk operatta janrinin yaranması da Üzeyir Hacıbəyovun adı ilə bağlıdır. Onun ilk müsiqili komediyası üç pərdədən ibarət «Ər və arvad»dır. Əsərin ilk tamaşası 1910-cu ildə olmuşdur. Müəllifin ikinci müsiqili komediyası «O olmasın, bu olsun»dur. Əsərin ilk tamaşası 1911-ci ilin aprelində olmuşdur. Dahi bəstəkarın üçüncü və sonuncu müsiqili komediyası «Arşın mal alan»dır. Bu müsiqili komediya 100-dən çox teatrın səhnəsində oynanılmışdır. Üzeyir Hacıbəyovun müsiqili komediyalarında o dövr Azərbaycan məişəti, xalq adət və ənənələri öz əksini tapmışdır.

Üzeyir Hacıbəyovun ədəbi irsi çox zəngin və qiymətlidir. Bütün ömrü boyu Azərbaycan mədəniyyətinə, müsiqisine xidmət edən bu unudulmaz şəxsiyyət 300-dən çox xalq mahnısını nota salmış, mars, kontata, fantaziya mahnı, romanslar, kamera və xor əsərləri yazmışdır. Həm Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin, həm də sovet Azərbaycanının himnləri dahi sənətkara məxsus olmuşdur. Çox şadıq ki, müstəqilliyimizi qazandıqdan sonra millətimizə azadlıq şərafəti catdırı o ilk himni biz bu gün yenə də məhəbbətə səsləndiririk.

«Qəbələ».

Muzeydə görüş

Hər bir insanın həyatda amalı, arzuları, fikirləri, dünyaya baxışı var. Bütün bunlar tamamilə fərqli, başqa formada təzahür edir. Dünyaya gələn insan həyatda varlığını, necə, hansı fikirə malik olduğunu təsdiq etmək üçün Ulu Tanrıının ona bəxş etdiyi istedadı, bacarığı, əməli sayəsində irəli gedir, mübariz olur, özünü bir vətən övladı kimi yaşadığı mühitə, elinə-obasına və ən nəhayət vətəninə sevgisini, vurğunluğunu göstərir. Belə istedad və bacarıq sahibi, vətənimizi dəyərlə misraları ilə vəsf edən, nəgməkar şairə Şərafət Dağıstanlı da bu həyatda öz sözünü demiş bir vətəndaş kimi Azərbaycanın zəngin mədəniyyətinə çox tövəhələr vermişdir.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin, Dünya Azərbaycanlıları Birliyinin üzvü, "Qızıl qələm", "Abdulla Şaiq", "Dədə Qorqud" mükafatçısı, "Dünya ana və uşaq birliyinin", "Misir mədəniyyət mərkəzinin" və s. fəxri diplomların sahibi, yetmişdən çox məşhur mahnının müəllifi olan Şərafət Dağıstanlı 27 avqust tarixində muzeyimizin qo-

nağı olmuşdur.

"Dünya birliliyi" jurnalının redaktoru Ramil Eminli ilə birlikdə Qəbələ rayon Tarix-Diyarşunaslıq muzeyində olan nəğməkar şairə Şərafət Dağıstanlı xatirələrini, seirlərinin həyat tarixini bizlərə böyüdü. "Bağban məni yaralama", "Olmur" kimi bütün diller əzbəri olan məşhur mahnıların müəllifi olan şairə doğma Qəbələnin füsunkar, zəngin təbiəti, tariximizi, milli-mənəvi sərvətimizi qoruyan Qəbələ Rayon Tarix-Diyarşunaslıq muzeyi haqqında xoş sözlərini bizə çatdırıldı, milli qürur hissini coşdurən "Azərbaycan bayrağı"şerini söylədi, ölməz sənətkarlarımı Xan Şuşinski, Yaqub Məmmədov, Əbülfət Əliyev, Səxavət Məmmədov, Sədi Məmmədov, Məhəbbət Kazimov və s. tərəfindən ifa edilən bir sıra mahnı və təsniflərin müəllifi olan Şərafət xanım bu gün de bir-birindən gözəl nəğmələrlə gənc nəsil üçün həyat bəxş etməkdədir.

**İlhəmə SEYİDOVA,
Qəbələ Rayon Tarix-Diyarşunaslıq Muzeyinin
kiçik elmi işçisi.**

Hər bir əsər yazılında müəllif nəticə etibarilə qarşısına əsərin milletinə, ölkəsinə yararlı, faydalı ola biləcəyini nəzərə almaq kimi şərəflə bir vəzifə qoyur. Bunu qələm sahibləri daha yaxşı bilir və məsuliyyət dərk edirlər. Xüsusilə də yaşıdığımız bu qəliz, Qarabağ problemi kimi dərdimiz olan, bir çox hallarda yüksək beynəlxalq insansıyalar səviyyəsində ikili standartlar işlədilən zamanədə, yazılan kitab xalqı qürurlandırma və onu bəhrələndirməlidir. Ən azı əsər təbliğat vasitesi olaraq doğma el-obaya sədəqət nümunəsi kimi ləyaqətə xidmət etməlidir. Haqqında səhəbət açacağım kitabın müəllifi ilə səhəbətimiz zamanı onun bu yüksək amallara vefali olduğuna, öz publisistik əsərlərində əsil vətənpərvərlik missiyasını yerine yetirdiyinə və bu aktivliyindən haqlı olaraq qürur hissini keçirdiyinə növbəti dəfə şahidlilik elədim.

Artıq öz əsərləri, uzun illər boyu qəzetlərdə, jurnallarda dərc olunan publisistik yazıları, tele-radio çıxışları ilə geniş oxucu, tamaşaçı kütlələrinə tanış olan Ramin Hüseyn oğlu Məmmədovun yenice işq üzü görmüş "Dostluğa alternativ yoxdur" kitabı bugünkü informasiya mühəribəsi getdiyi və bütün proseslərin intensiv inkişaf etdiyi, eləcə də aqılagalməz dərəcədə sürətlə istiqamətini dəyişdiyi dünyada, fikrimizə ləp yerinə düşür.

R. Məmmədovun öz sadə üslubu ilə bütün kateqoriyalı oxucular üçün başa düşüləcək xüsusiyyətli kitabı kütlələrə hə-

diyyə edilib. Bəli, adını ehtiramla çəkəcəyimiz SEBA (Seul - Bakı) Azərbaycan Koreya Mədəniyyət Mübadiləsi Assosiasiyanın rəhbərliyi bu kitabı oxuculara da pulsuz paylamağa qərar verməklə insanların maariflənməsi kimi ciddi işə dəha bir qayğılaşımızı atmışdır.

İlk növbədə qeyd edim ki, bu kitab ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin 90 illik, Rusiya xalqlarının lideri Vladimir Putinin 60 illik yubileyinə ithaf olunmuşdur. Toplu Azərbaycan Respublikasının Pezidenti İlham Əliyevin, Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin şəkilləri və ölkələrimiz arasında mövcud olan isti, dostluq əlaqələrinə dair iki dövlət başçılarının deyimləri ilə açılır.

Kitabın ilk səhifələrində əsərin işq üzü görməsi üçün maddi və mənəvi dəstək vermiş, bir çox dəyərli, mədəni və böyük layihelər müəllifi kimi çıxış edən SEBA (Seul - Bakı) Azərbaycan-Koreya Mədəniyyət Mübadiləsi Assosiasiyanın rəhbərliyinə və kollektivinə işq olduqları dərin teşekkür ünvanlanmışdır. Bəli, belə xeyirxah insanların köməyi olmasa, bu gün qələm sahibi üçün kitab nəşri ağır işə çevrilə bilir.

Ramin Məmmədovun bu kitabı səhəbət ölkələrimiz arasında mövcud olan dostluq əlaqələrinin yeni mərhələdə inkişafından gedir. Bu bir həqiqət-

Yeni kitablar

Dostluğa alternativ yoxdur

dir ki, o uzun illər qurbanlı şəşmiş bir adam kimi millətlərə münasibətləri daha yaxınlaşdırıb. Ona görə də mütəmadi olaraq bu mövzunu inkişaf etdirmiş, nəhayət, kitab kimi oxuculara təqdim olunmuşdur.

Əsərdə siz "İyirmi il yan-yan", "Bakı bəyannaməsi", "Böyük yolun başlanğıcı", "Heydər Əliyev belə demişdi", "Sankt-Peterburqda görə", "Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin təbrik", "Vladimir Putinin Rusiya xalqına müraciəti", "Putin və Rusiya azerbaycanlıları", "Putin milli məsələ haqqında", "Ruslar Azərbaycan tarixində", "Azərbaycanlılar Rusiya tarixində", "Dostluq və eməkdaşlıq haqqında", "İlham Əliyev Rusiya ilə münasibətlərimiz haqqında", "Mehriban Əliyeva Rusiya ilə münasibətlərimiz haqqında", "Leyla Əliyevanın Rusiyada fəaliyyəti", "Dostluq davam edir" və digər başlıqlar altında konkret faktlara zəngin yazılar rast gələcəksiniz.

İstəkli oxucular, kitabı təhlil edib vaxtınızı çox almaq istəməyin. Yaxşı olar ki, Ramin Məmmədovun "Dostluğa alternativ yoxdur" kitabını əldə edib Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinə, Rusiyada yaşayan həmvətənlərimizə dair en maraqlı məlumatlarla özünüz tanış olasınız.

**Əlihüseyn ŞÜKÜROV,
jurnalist-politoloq.**